

Kinder
rechten
commissariaat
Geeft kinderen een stem

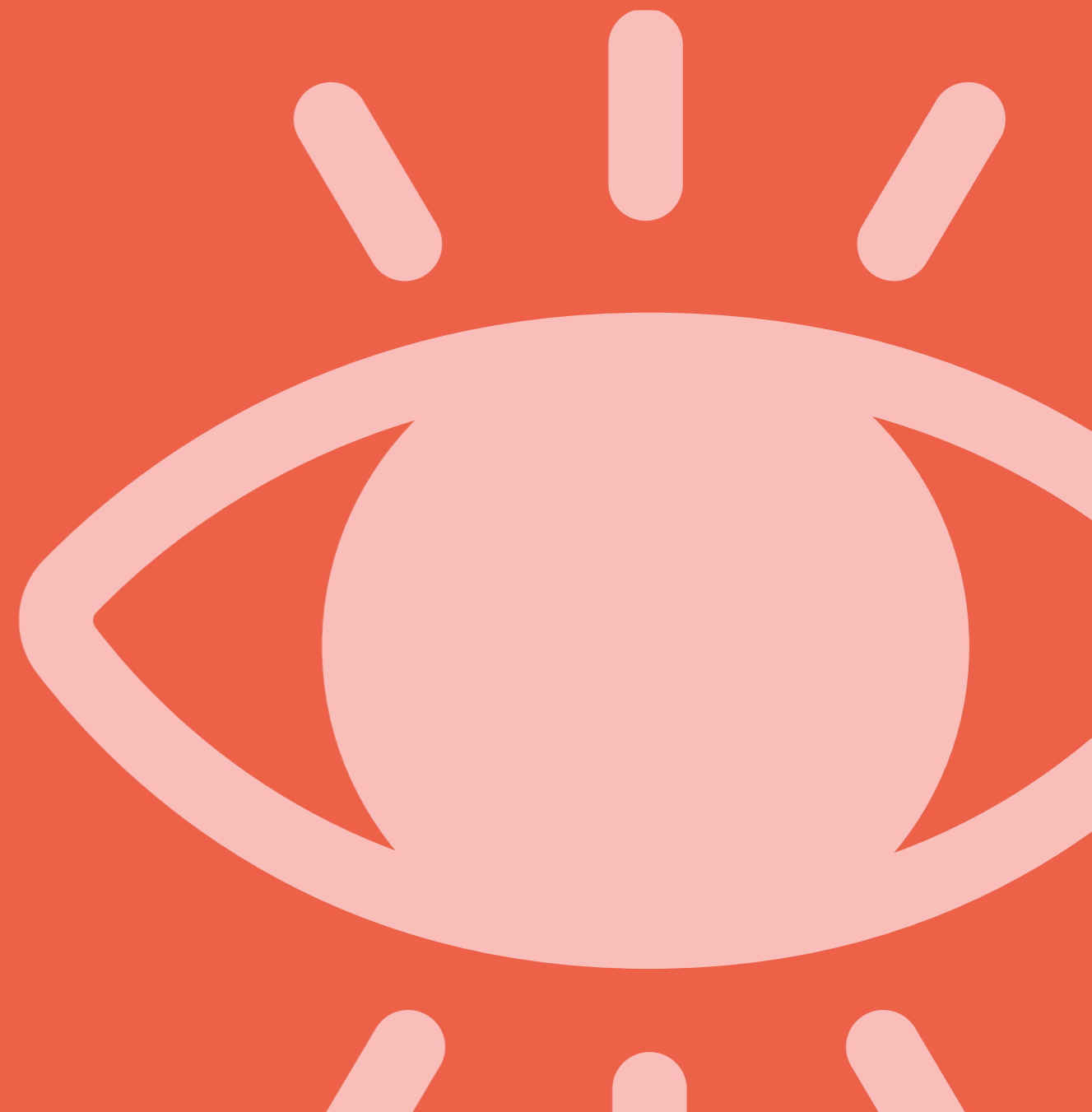
minderjarigen zonder wettig verblijf: regels en rechten

Julie Ryngaert

Beleidsadviseur Kinderrechtencommissariaat

DATUM 13/10/2021

2DE NETWERK- EN ONTMOETINGS DAG OVER KINDEREN,
JONGEREN EN VOLWASSENEN ZONDER WETTIG VERBLIJF | GENT

Overzicht

- **Wie?** Geert Matthys (Arteveldehogeschool)
- **Vragen**
 - Recht op onderwijs? Leerplicht?
 - Recht op diploma?
 - Aanwezigheid melden bij DVZ of politie?
 - Verblijfsrecht via onderwijs?
 - Uitgewezen worden tijdens schooljaar?
 - Opgepakt op school? Aan de schoolpoort?
 - Op schooluitstap?
 - Op stage? Deeltijds leren en werken?
 - Recht op selectieve participatietoeslag?
- **Rol van het Kinderrechtencommissariaat**

Recht op onderwijs?

- Ja, recht op onderwijs voor elk kind
- **Artikel 24 §3 Grondwet:** *‘ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht. Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding.’*
- **Geen verblijfsvergunning weigeringsgrond**
 - Vlaamse Omzendbrief GD/2003/3: ‘Een inschrijving kan niet geweigerd worden op grond van de loutere vaststelling dat het verblijfsstatuut van de kandidaat-leerling of zijn ouders niet in orde is.’

Recht op onderwijs- Opmerkingen

- **SUBSIDIEERBAAR/FINANCIERBAAR**
 - Leerlingen zonder wettig verblijf niet als ‘vrije leerling’ inschrijven (anders geen studiebekrachtiging)
- **BEWIJS VAN IDENTITEIT**
 - Indien leerling geen ID-documenten, moet hij/zij aanwezig zijn bij inschrijving
- **INSCHRIJVINGEN WEIGEREN**
 - **‘(Niet-) aanmeldende scholen BaO’ kunnen Anderstalige Nieuwkomers weigeren als**
 - in vestigingsplaats met capaciteit ≤ 100 , aantal Anderstalige Nieuwkomers ≥ 4
 - in vestigingsplaats met capaciteit > 100 , aantal Anderstalige Nieuwkomers ≥ 8
 - **En als er ‘ in samenspraak met andere scholen LOP of gemeente- garantie wordt gegeven dat**
 - er plaats is in andere school
 - op redelijke afstand
 - in overeenstemming met vrije keuze van ouders

Geldt de leerplicht voor hen?

- **Leerplichtwet van 29 juni 1983:**
 - **Algemene regel:** *‘Voor de minderjarige is er leerplicht gedurende de periode van 13 jaren die aanvangt met het schooljaar dat het begint in het jaar waarin hij de leeftijd van 5 jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij 18 jaar wordt.’ (§1)*
 - **Uitzondering:** *‘Voor de minderjarige van vreemde nationaliteit die immigrereert samen met de personen die de ouderlijke macht uitoefenen, of hem in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, gelden de bepalingen van dit artikel **vanaf de 60ste dag na** die waarop voornoemde personen werden ingeschreven in het vreemdelingen-, het wacht- of in het bevolkingsregister van de gemeente van hun verblijfplaats.’ (§7)*
- **Wat met leerlingen die niet (meer) of nooit ingeschreven zijn in register?**
 - Zij vallen terug op de algemene regel
 - Leerplicht geldt dus ook voor hen

Geldt de leerplicht voor hen?

- Vlaamse omzendbrief GD/2003/03
 - *‘vanaf het moment van inschrijving moeten deze leerlingen, net zoals alle andere leerplichtige leerlingen, regelmatig aanwezig zijn. De directie moet de nodige inspanningen leveren opdat deze kinderen effectief de lessen zouden bijwonen.’*
- Controle?
 - Bevoegdheid Vlaamse overheid
 - Gebeurt via
 - a) Rijksregister , ingeschreven (niet van toepassing op kinderen zonder wettig verblijf)
 - b) Aanwezigheidsregister op school
- Leerplichtwet: ook verplichtingen voor ouders
 - Politierechtbank kan ouders straffen, na vervolging door parket,...

Hebben ze recht op een diploma?

- JA
- Indien voldaan aan overige voorwaarden
- **Vlaamse omzendbrief GD/2003/03**
 - ‘Aan iedere leerling- ongeacht zijn verblijfsstatuut- die op regelmatige wijze de lessen heeft gevolgd en op het einde van de studieperiode geslaagd is, moet een getuigschrift/diploma afgeleverd worden.’
- **Examencommissie Vlaamse Gemeenschap: ook mogelijk**

Moet de school hun aanwezigheid melden bij politie of DVZ ?

- **NEEN**
- **Vlaamse Omzendbrief GD/2003/03** : ‘Er werd eveneens overeengekomen dat directies en leerkrachten de inschrijving van leerlingen zonder wettig verblijfsstatuut **niet moeten aangeven aan de vreemdelingen- of politiediensten** en dat deze diensten ze niet via de scholen zullen opsporen’.
(ingevolge akkoord van 1994 tussen Vlaamse en Federale overheid)

Kunnen ze via onderwijs verblijfsrecht krijgen?

- **NEEN**
- **Vlaamse Omzendbrief GD/2003/03** : ‘Er moet uitdrukkelijk gesteld worden dat inschrijving op een school, schoollopen of het behalen van een getuigschrift of diploma op geen enkele wijze voor de betrokkene zelf, noch voor zijn/haar familie enige garantie kan bieden en geen rechten creëert m.b.t. de asielprocedure, het verblijfsrecht, [...]’
- **Wel opschorting van uitwijzing mogelijk tot einde schooljaar, bij wijze van gunst**
 - Bij eerste bevel om grondgebied te verlaten
 - Indien uitgereikt na begin paasvakantie

Kunnen ze uitgewezen worden tijdens het schooljaar?

- JA
- Behalve als het gezin tijdelijke opschorting van uitwijzing kreeg van DVZ
- Dit kan enkel bij:
 - Gezinnen met schoolgaande kinderen < 18 jaar (niet kleuters)
 - Eerste bevel om het grondgebied te verlaten
 - Uitgereikt na begin paasvakantie
 - Na aanvraag via mail of fax aan DVZ (02 274 66 11)
 - Met attest van huidig schoolgaan(Zie federale omzendbrief 2 januari 2016)

Kunnen ze op school opgepakt worden?

- NEEN
- **Federale omzendbrief 2 januari 2016**
 - Wijzigt eerdere omzendbrief van 29/04/2003
 - Concretiseert afspraken tussen Vlaamse en Federale overheid uit 1994
- **Oppakken met oog op verwijdering kan enkel voor of na de onderwijstijd**
 - ‘omvat tevens stages, uitstappen en voor- en naschoolse opvang’
 - omvat dus niet: weg naar en van school
 - Maar Staatssecretaris antwoordde op 31/3/17 in Kamer: *‘Dit betekent dus onder meer dat aanhouden niet mogelijk is wanneer ze op weg zijn van en naar de school’*

Kan de politie ze opwachten & oppakken aan de schoolpoort?

- De federale omzendbrief ‘raadt dat af’ ...
- **Behalve**
 - Bij gevaar van achterlating op school of
 - Als ouders ze zelf niet meer kunnen ophalen
- **En stelt dan als basisregels**
 - Discreet optreden (in burger, met legitimatie)
 - Schooldirectie inlichten en betrekken met oog op begeleiding van het kind
 - Vergezeld van familielid, en als dat niet kan,
 - Met een tolk (indien nodig)
 - Politie vangt gezin op in plaats die aangepast is aan behoeften van gezinnen met kinderen
- **DVZ licht school in als leerling niet meer komt t.g.v. repatriëring**

Kunnen ze op schooluitstap naar buitenland?

- Neen,
- Om naar buitenland te reizen heeft een derdelander nodig:
 - ID (reispaspoort)
 - Belgisch verblijfsdocument dat kort verblijf (< 3 maand) in Schengenzone toelaat/terugkeer naar Schengenzone toelaat
 - = A-B-C-D-F-F+ kaart
 - ≠ 'oranje kaart' niet voldoende (attest van immatriculatie : voor asielzoekers, aanvragers gezinshereniging, NBMV, ... die nog in procedure zijn, slachtoffer mensenhandel,...)

Kunnen ze op stage?

- JA
- **KB van 9 juni 1999 (art. 2, 19°) september 2018 (art.9) :**
 - Voor verplichte stage in kader van studie geldt vrijstelling van arbeiderskaart
 - Wettig verblijf geen voorwaarde
 - Geen leeftijdsbeperking
 - Werkgever moet geen toelating vragen
- Zie ook Omzendbrief SO/2002/09 leerlingenstages in het voltijds onderwijs

En deeltijds leren/werken?

- Ja,
- **KB van 2 september 2018 (art. 2, 22°) :**
 - vrijstelling van arbeiderskaart
 - Voor leerlingen zonder wettig verblijf wel voorwaarden:
 - Opleiding starten < 18 jaar
 - Vrijstelling tot einde opleiding (zelfde richting)
 - Werkgever moet geen toelating vragen

Hebben ze recht op een selectieve participatietoeslag?

- De vroegere ‘schooltoelage’ (Decreet van 27 april 2018 Vlaamse kinderbijslag)
- Neen, principieel geen recht
- Decreet van 27 april 2018
 - Artikel 24 : Een jaarlijkse selectieve participatietoeslag leerling, [...] wordt toegekend aan de leerling die aan al de volgende voorwaarden voldoet:
 - 1° de leerling heeft de Belgische nationaliteit, of [...] **gemachtigd om in het Rijk te verblijven** of er zich te vestigen overeenkomstig de wet [...]
 - 2° de pedagogische voorwaarden, vermeld in [...]
 - 3° de financiële voorwaarden, vermeld in [...]
 - De Vlaamse regering kan **algemene vrijstellingen** van het eerste lid, 1°, bepalen.
- Idem voor kinderopvangtoeslag (art. 51) en kleutertoeslag (art. 53)

Hebben ze recht op een selectieve participatietoeslag?

- Besluit Vlaamse Regering van 5 oktober 2018 tot vaststelling van diverse hoedanigheden van het rechtgevend kind
- Artikel 2:
 - Het recht op gezinsbijslagen van een kind dat de Belgische nationaliteit niet bezit [...] ontstaat vanaf de datum [van] de beslissing tot toekenning van het verblijfsrecht [...]
 - In afwijking van het eerste lid [...], voor het kind dat vluchteling is in de zin van de voormelde wet, vanaf de datum van de aanvraag van de vluchtelingenstatus.
 - [...]
 - De minister bepaalt wat met de voorwaarde van toegelaten of gemachtigd verblijf gelijkgesteld wordt.

Rol van het Kinderrechtencommissariaat

- **Klachtenlijn**

- Voor individuele klachten schending kinderrechten (< 18 jaar)
- **Medewerker** asiel en migratie: michael.bouchez@vlaamsparlement.be
- 0800/20 808
- Op vraag/met toestemming van betrokkene(n) nemen wij contact op met advocaat, betrokken diensten,...

- **Beleidsadvieswerk**

- Individuele klachten → structurele beleidsbeïnvloeding
- Knelpuntennota's, adviezen, jaarverslag, toelichting hoorzitting parlement, overleg kabinetten
- Op thema asiel en migratie vaak in samenwerking met DGDE , Federale Ombudsman, Myria
- **Medewerker:** julie.ryngaert@vlaamsparlement.be
- **Beleidsadvieswerk**

Melders rond situatie kinderen zonder wettig verblijf

- minderjarigen zelf
- scholen (leerkrachten, directie)
- professionals
- private personen (buren, kennissen, vrienden)

Wat melden ze?

- Infovragen
- Hulpvragen
- Bezorgdheden van leerkrachten, klasgenoten,... die zich erg betrokken voelen bi het lot van de kinderen

Wat kunnen we (niet) doen

- Luisterend oor
- Informeren
- Adviseren
- Contact opnemen met betrokken dienst
- In contact brengen met organisaties en advocaten
- We kunnen de beslissing van DVZ niet omdraaien
- Belangrijk voor ons om signalen te blijven ontvangen om bruggen te leggen naar het beleid!

Platformtekst 2016

- **Uitgangsprincipes**

- Gedifferentieerd beeld en beleid
- Belang van het kind/jongere centraal
- ‘Eenheid van het gezin’ als kinderrecht
- Consequenties onderbouwd inschatten

- **Voorstellen:**

- Recent aangekomen → humaan terugkeerbeleid
- Al lang hier → onderwijstraject afwerken
- Stevig geworteld → permanent verblijf
- Beschermingsmaatregel → tijdelijk verblijf

- Voorstellen: <https://kinderrechten.be/sites/default/files/platformtekst.pdf>

Hartelijk dank!
Vragen?

- **Caroline Vrijens**
 - Kinderrechtencommissaris
 - caroline.vrijens@vlaamsparlement.be
 - 02 552 98 00
 - @KRCommissaris
- **Julie Ryngaert**
 - Beleidsadviseur
 - Julie.ryngaert@vlaamsparlement.be
 - 02 552 41 31
- **Michaël Bouchez**
 - Klachtenadviseur
 - Michael.Bouchez@vlaamsparlement.be
- www.kinderrechten.be

